

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	25
OD AUTORÓW	31
CZĘŚĆ I. CZĘŚĆ OGÓLNA PRAWA CYWILNEGO	
ROZDZIAŁ I. POJĘCIE I ZAKRES PRAWA CYWILNEGO	35
§ 1. POJĘCIE I PRZEDMIOT PRAWA CYWILNEGO	35
1. Uwagi ogólne	35
2. Kryteria odróżniania norm prawa cywilnego	36
3. Pojęcie prawa cywilnego	37
4. Przedmiot regulacji prawa cywilnego	38
§ 2. ZAKRES PRAWA CYWILNEGO	39
1. Prawo cywilne a inne gałęzie prawa	39
2. Prawo prywatne a prawo publiczne	40
3. Systematyka polskiego prawa cywilnego	41
§ 3. UNIFIKACJA I KODYFIKACJA POLSKIEGO PRAWA CYWILNEGO	43
1. Okres II Rzeczypospolitej	43
2. Unifikacja prawa cywilnego po II wojnie światowej	44
3. Kodyfikacja polskiego prawa cywilnego	44
4. Nowelizacje prawa cywilnego	45
ROZDZIAŁ II. ŹRÓDŁA I WYZNACZNIKI TREŚCI PRAWA CYWILNEGO	48
§ 1. PRAWO STANOWIONE	48
1. Przepisy prawa cywilnego	48
2. Kodeks cywilny – struktura	50
3. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny	51
4. Pozakodeksowe źródła prawa cywilnego	52
§ 2. PRAWO ZWYCZAJOWE I ZWYCZAJ	53
1. Prawo zwyczajowe	53
2. Zwyczaj	53
§ 3. ODESŁANIA DO OCEN I NORM POZAPRAWNYCH	54
1. Pojęcie, rodzaje i funkcja odesłań	54
2. Zasady współzycia społecznego	55
3. Dobre obyczaje; względy słuszności	55
§ 4. FUNKCJA ORZECZNICTWA SĄDOWEGO W KSZTAŁTOWANIU TREŚCI PRAWA	57
1. Orzecznictwo sądowe a prawotwórstwo	57
2. Orzecznictwo Sądu Najwyższego	58
3. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego	60
4. Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego	61
ROZDZIAŁ III. INTERPRETACJA I STOSOWANIE PRAWA CYWILNEGO	63
§ 1. PRZEPIS A NORMA PRAWNA	63
1. Norma a przepis prawny	63
2. Niektóre rodzaje przepisów prawnych	64
3. Rodzaje norm prawnych ze względu na ich moc wiążącą	65
§ 2. INTERPRETACJA I STOSOWANIE PRAWA CYWILNEGO	66
1. Interpretacja (wykładnia) prawa	66
2. Stosowanie prawa	67
§ 3. INTERPRETACJA TEKSTU PRAWNEGO – WYKŁADNIA PRZEPISÓW	
I WNIOSEKOWANIA PRAWNICZE	67
1. Dyrektywy i rodzaje wykładni	67
2. Wnioskowania prawnicze; analogia	68

3. Rezultaty interpretacji przepisów	71
4. Podmioty dokonujące interpretacji przepisów	72
§ 4. PRAWO INTERTEMPORALNE	73
1. Pojęcie i funkcja prawa intertemporalnego	73
2. Zasady cywilnego prawa intertemporalnego	73
ROZDZIAŁ IV. STOSUNEK CYWILNOPRAWNY	76
§ 1. POJĘCIE I ELEMENTY STOSUNKU CYWILNOPRAWNEGO	76
1. Pojęcie i cechy stosunku cywilnoprawnego	76
2. Elementy stosunku cywilnoprawnego	76
§ 2. PODMIOTY STOSUNKÓW CYWILNOPRAWNYCH – OSOBY FIZYCZNE, PRAWNE I INNE PODMIOTY NIESPERSONIFIKOWANE	77
1. Zdolność prawna jako przejaw podmiotowości prawnej	77
2. Osoby fizyczne; <i>nasciturus</i>	78
3. Personifikacja jednostek organizacyjnych; osoby prawne	79
4. Ustawowy sposób personifikacji jednostek organizacyjnych	80
5. Niespersonifikowane jednostki organizacyjne mające podmiotowość prawną	80
6. Koncepcja osób prawnych ułomnych	80
7. Ustawowe sankcjonowanie istnienia podmiotów niespersonifikowanych	81
8. Pozbawione podmiotowości prawnej i niespersonifikowane jednostki organizacyjne	82
9. Podsumowanie	82
§ 3. ZDARZENIA CYWILNOPRAWNE	82
1. Pojęcie zdarzenia cywilnoprawnego	82
2. Rodzaje zdarzeń cywilnoprawnych	83
ROZDZIAŁ V. PRAWO PODMIOTOWE	85
§ 1. UPRAWNIENIE A PRAWO PODMIOTOWE	85
§ 2. OKREŚLENIE PRAWA PODMIOTOWEGO	85
1. Definicja	85
2. Sytuacja prawna uprawnionego podmiotu	86
3. Normatywny wyznacznik prawa podmiotowego	87
4. Usytuowanie prawa podmiotowego w stosunku cywilnoprawnym	87
5. Ochrona interesów podmiotu uprawnionego	87
6. Zabezpieczenie realizacji prawa podmiotowego	88
§ 3. NORMATYWNE POSTACI PRAW PODMIOTOWYCH	89
§ 4. TYPY I RODZAJE PRAW PODMIOTOWYCH	90
1. Typy praw podmiotowych	90
2. Rodzaje praw podmiotowych	90
§ 5. NABYCIE, ZMIANA TREŚCI I UTRATA PRAWA PODMIOTOWEGO	92
1. Sposoby nabywania praw podmiotowych	92
2. Zmiana treści prawa	94
3. Utrata prawa podmiotowego	94
§ 6. WYKONYWANIE PRAWA PODMIOTOWEGO	94
§ 7. NADUŻYCIE PRAWA PODMIOTOWEGO	95
§ 8. KOLIZJA PRAW PODMIOTOWYCH I PODSTAWOWE SPOSOBY JEJ ROZSTRZYGANIA	96
1. Pojęcie kolizji	96
2. Zasady rozstrzygania kolizji	96
§ 9. OCHRONA PRAW PODMIOTOWYCH	97
1. Uwagi ogólne	97
2. Ochrona własna	97
3. Ochrona sądowa	98
4. Ciężar dowodu; domniemania; zarzuty	99

5. Skarga konstytucyjna	101
6. Ochrona międzynarodowa – Europejski Trybunał Praw Człowieka	101
ROZDZIAŁ VI. PRZEDMIOT STOSUNKU CYWILNOPRAWNEGO	103
§ 1. POJĘCIE PRZEDMIOTU STOSUNKU CYWILNOPRAWNEGO	103
1. Przedmiot stosunku cywilnoprawnego jako jeden z jego elementów	103
2. Rodzaje przedmiotów stosunku cywilnoprawnego	104
§ 2. POSZCZEGÓLNE RODZAJE PRZEDMIOTÓW STOSUNKÓW CYWILNOPRAWNYCH	105
1. Pojęcie rzeczy	105
2. Przedmioty materialne nie będące rzeczami	106
3. Przedmioty niematerialne	108
4. Pieniądze	109
5. Papiery wartościowe	110
§ 3. ZORGANIZOWANY KOMPLEKS MAJĄTKOWY JAKO PRZEDMIOT STOSUNKU CYWILNOPRAWNEGO	111
1. Pojęcie mienia i majątku	111
2. Przedsiębiorstwo jako przedmiot stosunku cywilnoprawnego	112
3. Pojęcie gospodarstwa rolnego	113
ROZDZIAŁ VII. PODMIOTY PRAWA CYWILNEGO	115
§ 1. OSOBY FIZYCZNE	115
1. Osoba fizyczna jako podmiot prawa cywilnego	115
2. Zdolność prawna osoby fizycznej	116
3. Zdolność prawna <i>nasciturusa</i>	117
4. Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych	118
5. Brak zdolności do czynności prawnych	119
6. Ograniczona zdolność do czynności prawnych	119
7. Pełna zdolność do czynności prawnych	121
8. Ubezpieczeniowość osoby fizycznej	121
9. Zgon osoby fizycznej jako moment końcowy jej zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych	122
10. Sądowe stwierdzenie zgonu	123
11. Uznanie za zmarłego	123
12. Domniemanie równoczesnej śmierci	124
13. Obalenie domniemania śmierci	124
14. Indywidualizacja osób fizycznych	124
15. Miejsce zamieszkania	125
16. Stan cywilny. Akta stanu cywilnego	126
17. Dobra osobiste osób fizycznych i ich ochrona w prawie cywilnym	126
§ 2. OSOBY PRAWNE	128
1. Pojęcie osoby prawnej	128
2. Powstanie osoby prawnej	128
3. Rejestry osób prawnych	129
4. Ustanie osoby prawnej	131
5. Zdolność prawna osób prawnych	131
6. Zdolność do czynności prawnych osób prawnych	132
7. Reprezentacja osób prawnych	132
8. Indywidualizacja osób prawnych	134
9. Rodzaje osób prawnych	135
10. Skarb Państwa	136
11. Państwowe osoby prawne	137
12. Samorządowe osoby prawne	138

13. Niepaństwowe osoby prawne	139
14. Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej – ułomne osoby prawne	142
15. Prowadzenie działalności gospodarczej	144
ROZDZIAŁ VIII. CZYNNOŚCI PRAWNE	146
§ 1. POJĘCIE CZYNNOŚCI PRAWNEJ	146
§ 2. OŚWIADCZENIE WOLI	147
§ 3. SKŁADANIE I WYKŁADNIA OŚWIADCZEŃ WOLI	147
§ 4. RODZAJE CZYNNOŚCI PRAWNYCH	148
1. Czynności prawne jednostronne i dwustronne. Uchwały	148
2. Czynności prawne odpłatne i nieodpłatne	149
3. Czynności prawne zobowiązujące i rozporządzające	149
4. Czynności prawne konsensualne i realne	150
5. Czynności prawne między żyjącymi oraz na wypadek śmierci	150
6. Czynności prawne przysparzające, przyczynowe (kazuálne) i oderwane (abstrakcyjne)	150
§ 5. FORMA CZYNNOŚCI PRAWNYCH	150
1. Rodzaje form czynności prawnych z uwagi na ich szatę zewnętrzną	151
2. Rodzaje form czynności prawnych z uwagi na skutki prawne niezachowania formy szczególnej	153
§ 6. TREŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNYCH	155
1. Elementy treści czynności prawnej	155
2. Warunek	155
3. Termin	156
§ 7. ZAWARCIE UMOWY	156
§ 8. WADY OŚWIADCZENIA WOLI	160
1. Brak świadomości lub swobody	160
2. Pozorność	160
3. Błąd	161
4. Groźba	161
§ 9. SANKCJE WADLIWEJ CZYNNOŚCI PRAWNEJ	162
1. Nieważność bezwzględna	162
2. Nieważność względna	162
3. Bezskuteczność zawieszona	163
4. Bezskuteczność względna	163
ROZDZIAŁ IX. PRZEDSTAWICIELSTWO	164
§ 1. POJĘCIE PRZEDSTAWICIELSTWA	164
1. Istota przedstawicielstwa	164
2. Przedstawicielstwo ustawowe a pełnomocnictwo	164
3. Instytucje zbliżone do przedstawicielstwa	165
4. Przesłanki skutecznego działania przedstawiciela	165
§ 2. PEŁNOMOCNICTWO	166
1. Udzielenie pełnomocnictwa	166
2. Stosunek podstawowy pełnomocnictwa	166
3. Osoba czynna w lokalu przedsiębiorstwa	166
4. Rodzaje pełnomocnictwa	167
5. Prokura	168
6. Rzekomy pełnomocnik	169
7. Pełnomocnik jako druga strona czynności prawnej	169
8. Wygaśnięcie pełnomocnictwa	169

ROZDZIAŁ X. PRZEDAWNNIENIE I TERMINY ZAWITE	171
§ 1. DAWNOŚĆ	171
1. Dawność i jej funkcje	171
2. Instytucje dawności	171
§ 2. PRZEDAWNNIENIE	172
1. Pojęcie, przedmiot i skutki przedawnienia	172
2. Terminy przedawnienia	172
3. Początek biegu przedawnienia	173
4. Zawieszenie biegu przedawnienia	173
5. Wstrzymanie zakończenia biegu przedawnienia	174
6. Przerwanie biegu przedawnienia	174
§ 3. PREKLUZJA	175
1. Pojęcie, przedmiot i skutki prekluzji	175
2. Terminy zawite (prekluzyjne)	175
3. Bieg terminów zawitych	176
CZĘŚĆ II. PRAWO RZECZOWE	
ROZDZIAŁ I. OGÓLNE WIADOMOŚCI O PRAWIE RZECZOWYM	179
§ 1. POJĘCIE PRAWA RZECZOWEGO	179
1. Prawo rzeczowe w znaczeniu przedmiotowym	179
2. Prawo rzeczowe w znaczeniu podmiotowym	180
§ 2. RZECZY JAKO PRZEDMIOT PRAW RZECZOWYCH	180
1. Określenie rzeczy	180
2. Podział rzeczy	181
3. Część składowa	182
4. Zasada <i>superficies solo cedit</i>	182
5. Przynależności	183
6. Pożytki	183
§ 3. PRAWA RZECZOWE	184
1. Zasada zamkniętej listy praw rzeczowych	184
2. Typy praw rzeczowych	184
3. Rodzaje praw rzeczowych	184
ROZDZIAŁ II. POJĘCIE WŁASNOŚCI, JEJ TREŚĆ I WYKONYWANIE	186
§ 1. POJĘCIE WŁASNOŚCI	186
1. Różne pojęcia własności	186
2. Własność prywatna, państwowa i samorządu terytorialnego	186
§ 2. TREŚĆ I GRANICE PRAWA WŁASNOŚCI	188
1. Treść prawa własności	188
2. Przestrzenne granice prawa własności	188
3. Czasowe granice prawa własności	188
§ 3. STOSUNKI SĄSIEDZKIE	189
1. Uwagi ogólne	189
2. Ograniczenie oddziaływania na nieruchomości sąsiednie	189
3. Korzystanie z przygranicznych pasów ziemi	190
4. Ustanowienie służebności w stosunkach sąsiedzkich	190
5. Stosunki graniczne; rozgraniczenie gruntów	191
ROZDZIAŁ III. NABYCIE I UTRATA WŁASNOŚCI	193
§ 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	193
1. Sposoby nabycia i utraty własności	193
2. Nabycie własności pierwotne i pochodne	193
§ 2. PRZENIESIENIE WŁASNOŚCI	194

1. Pojęcie przeniesienia własności	194
2. Podwójny skutek umów zobowiązujących do przeniesienia własności	194
3. Konsensualność umów przenoszących własność	194
4. Przyczynowość umów przenoszących własność	195
5. Warunek lub termin w umowie przenoszącej własność	195
6. Forma umowy przenoszącej własność	196
7. Nabycie własności od osoby nieuprawnionej	196
8. Ograniczenia obrotu nieruchomościami	196
§ 3. ZASIEDZENIE	197
1. Sposoby nabycia własności na skutek upływu czasu	197
2. Przedmiot zasiedzenia	197
3. Przesłanki zasiedzenia	197
4. Bieg terminu	198
5. Skutki zasiedzenia	199
§ 4. INNE SPOSOBY NABYCIA I UTRATY WŁASNOŚCI	199
1. Zrzeczenie się prawa własności	199
2. Zawłaszczenie	199
3. Przemilczenie	200
4. Nabycie własności pożytków naturalnych	200
5. Połączenie rzeczy	200
6. Wywłaszczenie	201
ROZDZIAŁ IV. WSPÓŁWLASNOŚĆ	202
§ 1. UWAGI OGÓLNE	202
1. Istota współwłasności	202
2. Zastosowanie przepisów o współwłasności do wspólności innych praw	202
§ 2. POJĘCIE WSPÓŁWLASNOŚCI I JEJ RODZAJE	203
1. Pojęcie współwłasności	203
2. Rodzaje współwłasności: ułamkowa i łączna	203
3. Podstawowe różnice w unormowaniu obu współwłasności	203
§ 3. POWSTANIE WSPÓŁWLASNOŚCI	204
§ 4. UDZIAŁY WSPÓŁWŁAŚCICIELI	204
1. Pojęcie udziału we współwłasności	204
2. Rozporządzanie udziałem	205
§ 5. ZARZĄD RZECZĄ WSPÓLNĄ	205
1. Pojęcie zarządu i jego rodzaje	205
2. Czynności zwykłego zarządu	205
3. Czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu	206
4. Czynności zachowawcze	206
§ 6. KORZYSTANIE Z RZECZY WSPÓLNEJ	206
1. Uwagi wstępne	206
2. Ustawowy sposób posiadania i używania rzeczy wspólnej	206
3. Ochrona współposiadania	207
4. Uprawnienie do pobierania pożytków i innych przychodów z rzeczy	207
5. Umowne korzystanie z rzeczy wspólnej	208
6. Korzystanie określone przez sąd	208
§ 7. ZNIESIENIE WSPÓŁWLASNOŚCI	208
1. Uprawnienie do żądania zniesienia współwłasności	208
2. Tryby zniesienia współwłasności	208
3. Sposoby zniesienia współwłasności	209
ROZDZIAŁ V. WŁASNOŚĆ LOKALI	210
§ 1. UWAGI OGÓLNE	210

1. Odrębna własność lokalu	210
2. Prawna regulacja odrębnej własności lokali	210
§ 2. NIERUCHOMOŚĆ LOKALOWA I NIERUCHOMOŚĆ WSPÓLNA	211
1. Nieruchomość lokalowa	211
2. Nieruchomość wspólna	211
§ 3. WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA	212
1. Pojęcie wspólnoty mieszkaniowej	212
2. Odpowiedzialność za zobowiązania dotyczące nieruchomości wspólnej	212
§ 4. USTANOWIENIE I POWSTANIE ODRĘBNEJ WŁASNOŚCI LOKALI	213
1. Umowa	213
2. Jednostronna czynność prawna właściciela nieruchomości	213
3. Działowe orzeczenia sądowe	214
4. Powstanie własności lokali <i>ex lege</i>	214
§ 5. PRAWA I OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI LOKALI	214
1. Uprawnienia wynikające z prawa własności	214
2. Obowiązki właścicieli lokali	214
3. Wykluczenie ze wspólnoty mieszkaniowej	215
§ 6. ZARZĄD NIERUCHOMOŚCIĄ WSPÓLNA	215
1. Zarząd umowny	215
2. Zarząd ustawowy	215
3. Zarząd sądowy	216
§ 7. ODRĘBNA WŁASNOŚĆ LOKALU W SPÓŁDZIELNIACH MIESZKANIOWYCH	216
ROZDZIAŁ VI. OCHRONA WŁASNOŚCI	218
§ 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	218
1. Petytoryjna i posesoryjna ochrona własności	218
2. Środki i formy realizacji ochrony petytoryjnej	218
§ 2. ROSZCZENIE WINDYKACYJNE I NEGATORYJNE	219
1. Pojęcie i treść roszczenia windykacyjnego	219
2. Czynna i bierna legitymacja w procesie windykacyjnym	219
3. Pojęcie i treść roszczeń negatoryjnych	220
4. Przedawnienie roszczeń windykacyjnego i negatoryjnego	220
§ 3. ROSZCZENIA UZUPEŁNIAJĄCE	221
1. Rodzaje i funkcje roszczeń uzupełniających	221
2. Powstanie, zakres roszczeń uzupełniających i ich przedawnienie	221
3. Odpowiednie stosowanie przepisów o roszczeniach uzupełniających do posiadacza zależnego	221
§ 4. ROSZCZENIA SAMOISTNEGO POSIADACZA Z TYTUŁU NAKŁADÓW	222
1. Uwagi wstępne	222
2. Rodzaje nakładów	222
3. Zakres roszczeń o zwrot nakładów	222
4. Realizacja roszczenia o zwrot nakładów	223
§ 5. ROSZCZENIE O WYKUP ZABUDOWANEGO GRUNTU	223
1. Uwagi ogólne	223
2. Roszczenie samoistnego posiadacza o wykup gruntu	223
3. Roszczenie właściciela o wykup gruntu	224
4. Realizacja roszczenia o wykup gruntu	224
ROZDZIAŁ VII. UŻYTKOWANIE WIECZYSTE	225
§ 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO	225
§ 2. PRZEDMIOT I PODMIOTY UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO	226
1. Przedmiot użytkowania wieczystego	226
2. Podmioty użytkowania wieczystego	226

§ 3. POWSTANIE UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO	226
1. Ustanowienie użytkowania wieczystego	226
2. Nabycie użytkowania wieczystego w drodze zasiedzenia	227
§ 4. TREŚĆ I WYKONYWANIE UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO	227
1. Uprawnienia składające się na treść użytkowania wieczystego	227
2. Użytkowanie wieczyste jako prawo terminowe	228
3. Użytkowanie wieczyste prawem odpłatnym	228
4. Własność budynków i innych urządzeń	228
§ 5. WYGASNIĘCIE UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO	229
1. Przyczyny wygaśnięcia użytkowania wieczystego	229
2. Skutki wygaśnięcia użytkowania wieczystego	229
3. Przedawnienie roszczeń z tytułu użytkowania wieczystego	230
§ 6. PRZEKSZTAŁCENIE UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO W PRAWO WŁASNOŚCI	230
ROZDZIAŁ VIII. PRAWA RZECZOWE OGRANICZONE	232
§ 1. POJĘCIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	232
1. Pojęcie praw rzeczowych ograniczonych	232
2. Typy praw rzeczowych ograniczonych	232
3. Przedmiot praw rzeczowych ograniczonych	232
4. Rodzaje praw rzeczowych ograniczonych	233
§ 2. POWSTANIE PRAW RZECZOWYCH OGRANICZONYCH	233
1. Sposoby powstania praw rzeczowych ograniczonych	233
2. Rozstrzyganie kolizji praw rzeczowych ograniczonych	233
§ 3. ZMIANA TREŚCI I PRZENIESIENIE OGRANICZONYCH PRAW RZECZOWYCH	234
1. Zmiana treści ograniczonego prawa rzeczowego	234
2. Przeniesienie ograniczonych praw rzeczowych	235
§ 4. WYGASNIĘCIE OGRANICZONYCH PRAW RZECZOWYCH	235
§ 5. OCHRONA OGRANICZONYCH PRAW RZECZOWYCH	235
ROZDZIAŁ IX. UŻYTKOWANIE	236
§ 1. UWAGI OGÓLNE	236
§ 2. POJĘCIE I PRZEDMIOT UŻYTKOWANIA ORAZ JEGO OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	236
1. Pojęcie użytkowania	236
2. Przedmiot użytkowania	236
3. Ogólna charakterystyka użytkowania	237
§ 3. POWSTANIE I WYGASNIĘCIE UŻYTKOWANIA	237
1. Powstanie użytkowania	237
2. Wygaśnięcie użytkowania	237
§ 4. UŻYTKOWANIE PRZEZ OSOBY FIZYCZNE	238
§ 5. UŻYTKOWANIE PRZEZ ROLNICZE SPÓŁDZIELNIE PRODUKCYJNE	238
§ 6. INNE WYPADKI UŻYTKOWANIA	239
§ 7. TIMESHARING (PRAWO KORZYSTANIA Z BUDYNKU LUB POMIESZCZENIA MIESZKALNEGO W OZNACZONYM CZASIE W KAŻDYM ROKU)	239
ROZDZIAŁ X. SŁUŻEBNOŚCI	240
§ 1. UWAGI OGÓLNE	240
§ 2. SŁUŻEBNOŚĆ GRUNTOWA	240
1. Pojęcie, treść i wykonywanie służebności gruntowych	240
2. Rodzaje służebności gruntowych	241
3. Służebność gruntowa jako prawo związane z własnością nieruchomości	241
4. Powstanie służebności gruntowych	241
5. Zmiana treści służebności	242
6. Wygaśnięcie służebności gruntowych	242

§ 3. SŁUŻEBNOŚĆ OSOBISTA	243
1. Pojęcie służebności osobistej	243
2. Odrębności służebności osobistych	243
3. Służebność mieszkania	244
§ 4. SŁUŻEBNOŚĆ PRZESYŁU	244
1. Pojęcie służebności przesyłu i jej treść	244
2. Powstanie służebności przesyłu	245
3. Przejście służebności przesyłu na nabywcę	245
4. Wygaśnięcie służebności przesyłu	245
ROZDZIAŁ XI. SPÓŁDZIELCZE WŁASNOŚCIOWE PRAWO DO LOKALU	246
§ 1. UWAGI OGÓLNE	246
1. Funkcja społeczno-gospodarcza spółdzielni mieszkaniowych i ich regulacja prawna ..	246
2. Prawa do lokali w spółdzielniach mieszkaniowych	247
§ 2. SPÓŁDZIELCZE WŁASNOŚCIOWE PRAWO DO LOKALU	247
1. Przedmiot i podmioty spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu	247
2. Treść spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu	248
3. Wygaśnięcie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu	248
ROZDZIAŁ XII. HIPOTEKA	249
§ 1. PRAWNE ZABEZPIECZENIE WIERZYTELNOŚCI	249
1. Rodzaje zabezpieczeń	249
2. Prawa zastawnicze	249
3. Przewłaszczenie na zabezpieczenie	250
§ 2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA HIPOTEKI	250
1. Funkcja i charakter hipoteki	250
2. Unormowanie hipoteki	250
§ 3. POJĘCIE I TREŚĆ HIPOTEKI	251
1. Pojęcie hipoteki	251
2. Treść hipoteki	251
§ 4. PRZEDMIOT HIPOTEKI	252
1. Uwagi wstępne	252
2. Hipoteka na nieruchomości i udziale we współwłasności nieruchomości	252
3. Hipoteka na użytkowaniu wieczystym	253
4. Hipoteka na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu	253
5. Hipoteka na wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie (subintabulat)	253
§ 5. WIERZYTELNOŚĆ ZABEZPIECZONA HIPOTECZNIE I SPOSÓB JEJ ZASPOKOJENIA ...	254
1. Wierzytelność zabezpieczona hipoteką	254
2. Dochodzenie wierzytelności hipotecznej	254
§ 6. POWSTANIE HIPOTEKI I JEJ RODZAJE	255
1. Uwagi ogólne	255
2. Hipoteka umowna	255
3. Hipoteka przymusowa	255
4. Hipoteka kaucyjna	256
5. Hipoteka łączna	257
§ 7. OCHRONA HIPOTEKI	257
1. Obowiązki właściciela nieruchomości	257
2. Uprawnienia wierzyciela hipotecznego	258
§ 8. WYGAŚNIĘCIE HIPOTEKI	258
1. Wygaśnięcie wierzytelności	258
2. Bezpodstawne wykreślenie hipoteki z księgi wieczystej	258
3. Zniesienie hipoteki	258

4. Konfuzja	258
5. Prawo posuwania się hipoteki naprzód	258
ROZDZIAŁ XIII. ZASTAW	259
§ 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZASTAWU	259
1. Pojęcie i funkcja zastawu	259
2. Hipoteka a zastaw	260
§ 2. TREŚĆ I PRZEDMIOT ZASTAWU	260
1. Treść zastawu	260
2. Przedmiot zastawu	261
§ 3. WIERZYTELNOŚĆ ZABEZPIECZONA ZASTAWEM	261
§ 4. POWSTANIE ZASTAWU I JEGO RODZAJE	261
1. Zastaw umowny	261
2. Zastaw ustawowy	262
3. Zastaw skarbowy	262
§ 5. SYTUACJA PRAWNA ZASTAWCY I ZASTAWNIKA	262
1. Sytuacja prawna zastawcy	262
2. Sytuacja prawna zastawnika	263
§ 6. ZASPOKOJENIE ZASTAWNIKA	263
§ 7. WYGAŚNIĘCIE ZASTAWU	263
§ 8. ZASTAW REJESTROWY	263
1. Unormowanie zastawu rejestrowego	264
2. Pojęcie zastawu rejestrowego	264
3. Ustanowienie zastawu rejestrowego	264
4. Przedmiot zastawu rejestrowego	265
5. Wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym	266
6. Zaspokojenie zastawnika z przedmiotu obciążonego zastawem rejestrowym	266
7. Wygaśnięcie zastawu rejestrowego	266
8. Rejestr zastawów	267
ROZDZIAŁ XIV. POSIADANIE	268
§ 1. POJĘCIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POSIADANIA	268
1. Uwagi ogólne	268
2. Pojęcie posiadania	268
3. Dzierżenie	269
4. Władztwo prekaryjne	269
§ 2. RODZAJE POSIADANIA	269
1. Posiadanie samoistne i zależne	269
2. Posiadanie prawne i bezprawne	269
3. Posiadanie niewadliwe i wadliwe	269
4. Posiadanie w dobrej i złej wierze	270
§ 3. WSPÓŁPOSIADANIE	270
1. Pojęcie	270
2. Postacie współposiadania	270
§ 4. DOMNIEMANIA ZWIĄZANE Z POSIADANIEM	271
1. Uwagi wstępne	271
2. Domniemanie posiadania samoistnego	271
3. Domniemanie zgodności posiadania z prawem	271
4. Domniemanie ciągłości posiadania	271
5. Domniemanie dobrej wiary posiadacza	271
§ 5. NABYCIE I UTRATA POSIADANIA	272
1. Uwagi wstępne	272

2. Pierwotne nabycie posiadania	272
3. Pochodne nabycie posiadania	272
4. Dziedziczenie posiadania	272
5. Utrata posiadania	272
§ 6. OCHRONA POSIADANIA	273
1. Założenia ogólne	273
2. Ochrona własna posiadacza	273
3. Ochrona sądowa	273
ROZDZIAŁ XV. KSIĘGI WIECZYSTE	275
§ 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA KSIĄG WIECZYSTYCH	275
1. Funkcja społeczno-gospodarcza ksiąg wieczystych	275
2. Prawna regulacja ksiąg wieczystych	275
3. Sposoby prowadzenia ksiąg wieczystych	276
§ 2. ZASADY USTROJU KSIĄG WIECZYSTYCH	277
1. Zasada powszechności ksiąg wieczystych	277
2. Realny system ksiąg wieczystych	277
3. Jawność ksiąg wieczystych	278
4. Rodzaje praw ujawnianych w księgach wieczystych	279
§ 3. TREŚĆ I BUDOWA KSIĘGI WIECZYSTEJ	279
1. Treść księgi wieczystej	279
2. Budowa księgi wieczystej	280
§ 4. PRAWNOMATERIALNE ZASADY KSIĄG WIECZYSTYCH	280
1. Uwagi ogólne	280
2. Zasada wpisu	281
3. Zasada rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych	281
4. Zasada domniemań związanych z wpisem	282
5. Zasada pierwszeństwa praw rzeczowych ograniczonych, wpisanych do księgi wieczystej	283
6. Zasada skuteczności względem osób trzecich praw i roszczeń osobistych, wpisanych do księgi wieczystej	283
CZĘŚĆ III. PRAWO ZOBOWIĄZAŃ	
CZĘŚĆ OGÓLNA	287
ROZDZIAŁ I. PODSTAWOWE CECHY, FUNKCJE I ŹRÓDŁA PRAWA ZOBOWIĄZAŃ	287
ROZDZIAŁ II. ISTOTA ZOBOWIĄZANIA	289
§ 1. POJĘCIE ZOBOWIĄZANIA	289
§ 2. UPRAWNIENIA WIERZycIELA	289
§ 3. DŁUG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ DŁUŻNIKA	290
§ 4. POWSTANIE ZOBOWIĄZANIA	291
ROZDZIAŁ III. ŚWIADCZENIE – POJĘCIE I RODZAJE	293
§ 1. ŚWIADCZENIE JAKO PRZEDMIOT ZOBOWIĄZANIA	293
§ 2. NIEKTÓRE RODZAJE ŚWIADCZEŃ	294
1. Świadczenia jednorazowe, okresowe, ciągłe	294
2. Świadczenia podzielne i niepodzielne	294
3. Świadczenia oznaczone indywidualnie i rodzajowo	294
§ 3. ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE I ODSETKI	295
§ 4. ŚWIADCZENIE ODSZKODOWAWCZE	298
1. Uwagi ogólne	298
2. Powstanie obowiązku naprawienia szkody	299
3. Ustalenie wysokości odszkodowania	300
§ 5. ŚWIADCZENIE W ZOBOWIĄZANIACH PRZEMIENNYCH	301

ROZDZIAŁ IV. PODMIOTY STOSUNKU ZOBOWIĄZANIOWEGO	302
§ 1. UWAGI WPROWADZAJĄCE	302
§ 2. ZOBOWIĄZANIE SOLIDARNE	302
§ 3. ZOBOWIĄZANIA PODZIELNE I NIEPODZIELNE	304
§ 4. ZMIANA WIERZYTELA – PRZELEW WIERZYTELNOŚCI; <i>CESSIO LEGIS</i>	305
§ 5. ZMIANA DŁUŻNIKA	305
ROZDZIAŁ V. UMOWY JAKO ŹRÓDŁA ZOBOWIĄZAŃ	307
§ 1. ZASADA SWOBODY UMÓW I JEJ OGRANICZENIA	307
§ 2. UMOWY ODNOŚZĄCE SIĘ DO OSÓB TRZECICH	308
§ 3. SZCZEGÓLNE ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z ZAWARCIEM UMÓW	309
1. Instytucje poprzedzające zawarcie umowy właściwej, w tym umowa przedwstępna ...	309
2. Zadek	310
3. Umowne prawo odstąpienia	311
4. Odstępne	311
§ 4. ZAWIERANIE UMÓW W OBRODIE KONSUMENCKIM	312
1. Konsumenckie wzorce umowne	312
2. Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa	315
3. Umowy zawierane na odległość	316
ROZDZIAŁ VI. BEZPODSTAWNE WZBOGACENIE	318
§ 1. POJĘCIE I PRZESŁANKI BEZPODSTAWNEGO WZBOGACENIA	318
§ 2. NIENALEŻNE ŚWIADCZENIE	319
§ 3. ŚWIADCZENIE NIEGODZIWE	320
ROZDZIAŁ VII. CZYNY NIEDOZWOLONE	321
§ 1. PRZESŁANKI I ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI DELIKTOWEJ	321
§ 2. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA WŁASNE CZYNY	322
§ 3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA CUDZE CZYNY	324
§ 4. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODĘ WYRZĄDZONĄ PRZY WYKONYWANIU WŁADZY PUBLICZNEJ	325
§ 5. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA ZWIERZĘTA I RZECZY	328
§ 6. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY WYRZĄDZONE W ZWIĄZKU Z UŻYCIEM SIŁ PRZYRODY	329
§ 7. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ RUCH MECHANICZNYCH ŚRODKÓW KOMUNIKACJI	331
§ 8. PROBLEMY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE NAPRAWIENIA SZKODY DELIKTOWEJ	334
1. Naprawienie szkody na osobie	334
2. Przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych	336
§ 9. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODĘ WYRZĄDZONĄ PRZEZ PRODUKT NIEBEZPIECZNY	336
ROZDZIAŁ VIII. WYKONANIE ZOBOWIĄZANIA	338
§ 1. UWAGI WSTĘPNE	338
§ 2. PODMIOTY I PRZEDMIOT WYKONANIA ZOBOWIĄZANIA	339
1. Osobisty charakter świadczenia dłużnika	339
2. Przedmiot wykonania	339
§ 3. MIEJSCE I CZAS WYKONANIA ZOBOWIĄZANIA	340
1. Miejsce wykonania zobowiązania	340
2. Czas wykonania zobowiązania	340
§ 4. WYKONANIE ZOBOWIĄZANIA O CHARAKTERZE WZAJEMNYM	341
§ 5. PRAWO ZATRZYMANIA	341
§ 6. DOWODY WYKONANIA ZOBOWIĄZANIA	347

ROZDZIAŁ IX. SKUTKI NIEWYKONANIA LUB NIENALEŻYTEGO WYKONANIA	
ZOBOWIĄZANIA	343
§ 1. UWAGI WSTĘPNE	343
§ 2. PRZESŁANKI I ZASADY KONTRAKTOWEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI DŁUŻNIKA	343
1. Przesłanki odpowiedzialności	343
2. Zasady odpowiedzialności	344
§ 3. NASTĘPCZA NIEMOŻLIWOŚĆ ŚWIADCZENIA	345
§ 4. OPÓŹNIENIE A ZWŁOKA DŁUŻNIKA	346
§ 5. KARA UMOWNA	348
§ 6. ZWŁOKA WIERZycIELA	349
§ 7. ZBIEG ODPOWIEDZIALNOŚCI KONTRAKTOWEJ I DELIKTOWEJ	349
ROZDZIAŁ X. WYGAŚNIĘCIE ZOBOWIĄZANIA	350
§ 1. UWAGI OGÓLNE	350
§ 2. WYGAŚNIĘCIE ZOBOWIĄZANIA Z ZASPOKOJENIEM WIERZycIELA	350
1. Świadczenie w miejsce wypełnienia	350
2. Odnowienie (nowacja)	350
3. Potrącenie (kompensacja)	351
4. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego	351
§ 3. WYGAŚNIĘCIE ZOBOWIĄZANIA BEZ ZASPOKOJENIA WIERZycIELA	352
1. Zwolnienie z długu	352
2. Rozwiązanie stosunku prawnego	352
3. Klauzula <i>rebus sic stantibus</i>	352
4. Inne wypadki wygaśnięcia zobowiązania bez zaspokojenia wierzyciela	352
ROZDZIAŁ XI. OCHRONA WIERZycIELI W RAZIE NIEWYPŁACALNOŚCI DŁUŻNIKA	353
CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	355
ROZDZIAŁ XII. SYSTEMATYKA CZĘŚCI SZCZEGÓŁOWEJ	355
ROZDZIAŁ XIII. UMOWY SŁUŻĄCE PRZENOSZENIU PRAW	356
§ 1. UMOWA SPRZEDAŻY	356
1. Treść i znaczenie umowy	356
2. Obowiązki stron	357
3. Rękojmia za wady	357
4. Gwarancja jakości	359
5. Ochrona praw kupującego—konsumenta	360
6. Szczególne rodzaje sprzedaży	362
§ 2. UMOWA ZAMIANY	362
§ 3. UMOWA DAROWIZNY	363
ROZDZIAŁ XIV. UMOWY DOTYCZĄCE ŚWIADCZENIA USŁUG	364
§ 1. UMOWA O DZIEŁO	364
§ 2. UMOWA ZLECENIA	365
§ 3. PROWADZENIE CUDZYCH SPRAW BEZ ZLECENIA	366
§ 4. UMOWA AGENCYJNA	366
§ 5. UMOWA KOMISU	367
§ 6. PRZECHOWANIE	368
§ 7. ODPOWIEDZIALNOŚĆ OSÓB UTRZYMUJĄCYCH HOTELE I INNE PODOBNE ZAKŁADY	368
§ 8. UMOWA SKŁADU	368
§ 9. UMOWA PRZEWOZU	369
§ 10. UMOWA SPEDYCJI	369
ROZDZIAŁ XV. UMOWY REGULUJĄCE UŻYWANIE RZECZY I PRAW	370
§ 1. NAJEM	370

1. Ogólna charakterystyka stosunku najmu	370
2. Najem lokali	370
§ 2. DZIERŻAWA	373
§ 3. UŻYCZENIE	374
§ 4. UMOWA LEASINGU	374
ROZDZIAŁ XVI. UMOWY BANKOWO-KREDYTOWE ORAZ ZABEZPIECZAJĄCE	375
§ 1. UMOWA POŻYCZKI	375
§ 2. UMOWA KREDYTU	376
§ 3. UMOWA RACHUNKU BANKOWEGO	376
§ 4. UMOWA PORĘCZENIA	378
§ 5. GWARANCJA BANKOWA	379
ROZDZIAŁ XVII. UMOWY SPEŁNIAJĄCE FUNKCJE ALIMENTACYJNE	381
§ 1. UMOWA RENTY	381
§ 2. UMOWA DOŻYWCIA	381
ROZDZIAŁ XVIII. UMOWA UBEZPIECZENIA	383
ROZDZIAŁ XIX. SPÓŁKA CYWILNA	385
§ 1. UMOWA SPÓŁKI CYWILNEJ	385
§ 2. WZMIANKA O SPÓŁKACH HANDLOWYCH	386
ROZDZIAŁ XX. PRYZRZECZENIE PUBLICZNE	388
ROZDZIAŁ XXI. PRZEKAZ I PAPIERY WARTOŚCIOWE	389
§ 1. POJĘCIE, RODZAJE I FUNKCJE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	389
1. Pojęcie papierów wartościowych	389
2. Rodzaje papierów wartościowych	389
3. Funkcje papierów wartościowych	390
§ 2. ŹRÓDŁA PRAWA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	391
1. Papiery wartościowe w kodeksie cywilnym	391
2. Ustawy normujące emisję poszczególnych rodzajów papierów wartościowych	391
§ 3. UMARZANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	393
§ 4. PRZEKAZ	393
§ 5. WEKSEL	395
1. Pojęcie weksla	395
2. Abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego	395
3. Obieg wekslowy	396
§ 6. CZEK	396
1. Pojęcie czeku	396
§ 7. OBLIGACJE	398
§ 8. LISTY ZASTAWNE	400
CZĘŚĆ IV. PRAWO SPADKOWE	
ROZDZIAŁ I. ZAGADNIENIA OGÓLNE	405
§ 1. UWAGI WSTĘPNE	405
§ 2. PRAWO SPADKOWE JAKO DZIAŁ PRAWA CYWILNEGO	406
1. Podstawowe pojęcia z zakresu prawa spadkowego	406
2. Funkcje prawa spadkowego	406
§ 3. PRZEPISY REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ DZIEDZICZENIA	407
ROZDZIAŁ II. SPADEK	409
§ 1. POJĘCIE SPADKU	409
1. Spadek	409
2. Następstwo szczególne	410
3. Skutki prawne śmierci członka funduszu emerytalnego	411
§ 2. SKŁADNIKI SPADKU	413

1. Aktywa spadku	413
2. Długi spadkowe	414
3. Skład spadku po określonym spadkodawcy	415
ROZDZIAŁ III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA DZIEDZICZENIA	417
§ 1. POJĘCIE DZIEDZICZENIA	417
1. Prawo do dziedziczenia	417
2. Sukcesja uniwersalna	418
3. Powołanie do dziedziczenia	419
§ 2. ZDOLNOŚĆ DO DZIEDZICZENIA	420
1. Pojęcie zdolności do dziedziczenia	420
2. Zdolność do dziedziczenia osób fizycznych	420
3. Zdolność do dziedziczenia osób prawnych	421
4. Niezdolność do dziedziczenia	421
§ 3. NIEGODNOŚĆ DZIEDZICZENIA	422
1. Pojęcie niegodności dziedziczenia	422
2. Przyczyny uznania za niegodnego	422
3. Uznanie za niegodnego	423
4. Skutki niegodności	424
ROZDZIAŁ IV. DZIEDZICZENIE USTAWOWE	425
§ 1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	425
1. Powołanie do dziedziczenia z ustawy	425
2. Dziedziczenie małżonka spadkodawcy	426
3. Uprawnienia dziadków spadkodawcy	427
§ 2. ZASADY DZIEDZICZENIA USTAWOWEGO DO DNIA 28 CZERWCA 2009 R.	427
1. Dziedziczenie przez spadkobierców pierwszej grupy	427
2. Powołanie spadkobierców drugiej grupy	428
3. Dziedziczenie przez gminę i Skarb Państwa	429
§ 3. ZASADY DZIEDZICZENIA USTAWOWEGO OD DNIA 28 CZERWCA 2009 R.	430
ROZDZIAŁ V. TESTAMENT	432
§ 1. TESTAMENT JAKO CZYNNOŚĆ PRAWNA	432
1. Pojęcie testamentu	432
2. Przesłanki ważności testamentu	433
3. Wpływ wad oświadczenia woli na ważność testamentu	433
4. Treść testamentu	434
§ 2. FORMA TESTAMENTU	435
1. Testament jako akt formalny	435
2. Testament holograficzny	435
3. Testament allograficzny	436
4. Testament notarialny	437
5. Testamenty szczególne	437
6. Odwołanie testamentu	438
7. Świadkowie testamentu	439
8. Otwarcie i ogłoszenie testamentu	439
§ 3. ZASADA SWOBODY TESTOWANIA	440
1. Pojęcie swobody testowania	440
2. Granice swobody testowania	440
3. Gwarancje swobody testowania	440
ROZDZIAŁ VI. ROZRZĄDZENIA TESTAMENTOWE	442
§ 1. USTANOWIENIE SPADKOBIERCY	442
1. Powołanie spadkobiercy w testamencie	442

2. Zasady ustanowienia spadkobiercy	443
3. Podstawienie	444
4. Przyrost	444
§ 2. ZAPIS	444
1. Pojęcie zapisu	444
2. Podmioty zapisu	445
3. Przedmiot zapisu	446
4. Wykonanie zapisu	446
§ 3. POLECENIE	447
1. Pojęcie polecenia	447
2. Przedmiot polecenia	447
3. Wykonanie polecenia	448
§ 4. WYKONAWCA TESTAMENTU	448
1. Ustanowienie wykonawcy testamentu	448
2. Obowiązki wykonawcy testamentu	448
ROZDZIAŁ VII. ZACHOWEK	450
§ 1. POJĘCIE ZACHOWKU	450
1. Ochrona interesów spadkobierców ustawowych	450
2. Zachówek w kodeksie cywilnym	451
3. Osoby uprawnione do zachowku	451
§ 2. WYSOKOŚĆ ZACHOWKU	452
1. Udział spadkowy stanowiący podstawę obliczania zachowku	452
2. Substrat zachowku	453
3. Obliczenie wysokości zachowku	453
4. Realizacja roszczeń z tytułu zachowku	454
§ 3. POZBAWIENIE ZACHOWKU	454
1. Wydzielczenie	454
2. Przebaczenie	455
ROZDZIAŁ VIII. STANOWISKO PRAWNE SPADKOBIERCY	456
§ 1. PRZYJĘCIE I ODRZUCENIE SPADKU	456
1. Nabycie spadku w chwili jego otwarcia	456
2. Oświadczenie spadkobiercy i jego skutki	457
3. Transmisja	458
4. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	458
§ 2. STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU	459
1. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku	459
2. Uchylenie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku	459
3. Skutki prawne postanowienia	460
4. Roszczenie o ochronę dziedziczenia	460
§ 3. AKTY POŚWIADCZENIA DZIEDZICZENIA	461
ROZDZIAŁ IX. WSPÓLNOŚĆ MAJĄTKU SPADKOWEGO. DZIAŁ SPADKU	462
§ 1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA DŁUGI SPADKOWE	462
1. Odpowiedzialność do chwili przyjęcia spadku i po przyjęciu spadku	462
2. Odpowiedzialność nieograniczona	462
3. Odpowiedzialność ograniczona	463
4. Zasady spłaty długów spadkowych	463
5. Odpowiedzialność solidarna spadkobierców	464
§ 2. DZIAŁ SPADKU	464
1. Wspólność majątku spadkowego	464

2. Zniesienie wspólności majątku spadkowego	464
3. Umowa o dział spadku	465
4. Dział sądowy	465
5. Postanowienie działowe	466
6. Sposób podziału spadku	466
7. Zaliczenie darowizn na schedę spadkową	466
ROZDZIAŁ X. UMOWY DOTYCZĄCE SPADKU	468
§ 1. ZRZECZENIE SIĘ DZIEDZICZENIA	468
1. Umowy o spadek po osobie żyjącej	468
2. Strony umowy zrzeczenia się dziedziczenia	468
3. Forma i skutki umowy	469
§ 2. ZBYCIE SPADKU	469
1. Umowa zbycia spadku	469
2. Sytuacja prawna nabywcy spadku	470
CZĘŚĆ V. PRAWO RODZINNE	
ROZDZIAŁ I. RODZINA I PRAWO RODZINNE	474
§ 1. STOSUNKI RODZINNOPRAWNE	474
1. Stosunki prawnorodzinne	474
2. Rodzina	477
§ 2. PRAWO RODZINNE	478
1. Prawo rodzinne w systemie prawa	478
2. Źródła prawa rodzinnego	478
3. Małżeństwo i rodzina w Konstytucji	482
4. Zasady polskiego prawa rodzinnego	485
§ 3. OCHRONA STOSUNKÓW RODZINNOPRAWNYCH	488
1. Odrębności ochrony stosunków rodzinnych	488
2. Dochodzenie praw stanu cywilnego	488
3. Sąd opiekuńczy	490
4. Postępowanie przed sądem rodzinnym	491
5. Rzecznik Praw Dziecka	493
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	494
7. Europejski Trybunał Praw Człowieka	495
ROZDZIAŁ II. MAŁŻEŃSTWO	496
§ 1. PRAWNY CHARAKTER MAŁŻEŃSTWA	496
1. Małżeństwo	496
2. Konkubinat	497
§ 2. ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA	499
1. Zawarcie małżeństwa jako swoista czynność prawna	500
2. Przesłanki konieczne zawarcia małżeństwa	501
3. Przesłanki formalno-porządkowe zawarcia małżeństwa	504
4. Ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa	505
5. Ważność i unieważnianie małżeństwa	506
6. Przyczyny unieważnienia małżeństwa	507
7. Przeszkody małżeńskie	507
8. Wady oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	508
9. Wadliwe zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika	508
10. Zaręczyny	509
§ 3. PRAWA I OBOWIĄZKI MAŁŻONKÓW	509
1. Ogólna charakterystyka	509
2. Rodzaje praw i obowiązków wynikających z małżeństwa	510

3. Nazwiska małżonków	512
4. Miejsce zamieszkania	513
§ 4. SEPARACJA MAŁŻONKÓW	513
1. Separacja faktyczna	513
2. Sądowa separacja małżonków	514
§ 5. MAŁŻEŃSKIE USTROJE MAJĄTKOWE	516
1. Pojęcie i klasyfikacja małżeńskich ustrojów majątkowych	517
2. Majątki małżonków w ustroju wspólności ustawowej	520
3. Zarząd majątkiem wspólnym	523
4. Odpowiedzialność za zobowiązania majątkiem wspólnym	527
5. Ustanie wspólności majątkowej	530
6. Podział majątku wspólnego	531
7. Umowne ustroje majątkowe	533
8. Przymusowy ustrój majątkowy	536
§ 6. USTANIE MAŁŻEŃSTWA	538
1. Przyczyny ustania małżeństwa	538
2. Unieważnienie małżeństwa	539
3. Rozwód	541
4. Śmierć małżonka	544
5. Zawarcie kolejnego związku małżeńskiego przez małżonka osoby uznanej za zmarłą	544
ROZDZIAŁ III. RODZICE I DZIECI	545
§ 1. POCHODZENIE DZIECKA	546
1. Uwagi ogólne	546
2. Ustalenie i zaprzeczenie macierzyństwa	546
3. Prawne sposoby ustalenia ojcostwa	549
4. Dowody biologiczne w postępowaniu o ustalenie pochodzenia dziecka	555
§ 2. NAZWISKO I IMIĘ DZIECKA	556
1. Nazwisko dziecka	556
2. Imię dziecka	558
§ 3. STOSUNKI PRAWNE MIĘDZY RODZICAMI I DZIEĆMI	558
1. Władza rodzicielska	558
2. Treść władzy rodzicielskiej	559
3. Wykonywanie władzy rodzicielskiej	561
4. Pozbawienie i modyfikacje władzy rodzicielskiej	562
5. Modyfikacje władzy rodzicielskiej <i>ex lege</i>	563
6. Wzajemne prawa i obowiązki rodziców oraz dzieci niezależne od władzy rodzicielskiej	564
ROZDZIAŁ IV. PRZYSPOSOBIENIE	567
§ 1. POJĘCIE, FUNKCJA I PRZESŁANKI PRZYSPOSOBIENIA	567
1. Pojęcie i funkcja	567
2. Przesłanki przysposobienia	567
3. Powstanie przysposobienia	569
4. Bezskuteczność przysposobienia	569
§ 2. RODZAJE PRZYSPOSOBIENIA	570
1. Przysposobienie wspólne i indywidualne	570
2. Przysposobienie imienne i anonimowe	570
3. Przysposobienie pełne, niepełne i całkowite	571
4. Przysposobienie krajowe i zagraniczne	572
§ 3. SKUTKI PRZYSPOSOBIENIA	573
1. Skutki przysposobienia niezależne od jego rodzaju	573

2. Skutki przysposobienia zależne od jego rodzaju	574
§ 4. USTANIE PRZYSPOSOBIENIA	574
1. Rozwiązanie przysposobienia	574
2. Ustanie skutków przysposobienia <i>ex lege</i>	575
ROZDZIAŁ V. OBOWIĄZEK ALIMENTACYJNY	577
§ 1. POJĘCIE I FUNKCJA OBOWIĄZKU ALIMENTACYJNEGO	577
§ 2. PRZESŁANKI, ZAKRES I POSTACI OBOWIĄZKU ALIMENTACYJNEGO	578
1. Przesłanki obowiązku alimentacyjnego	578
2. Zakres obowiązku alimentacyjnego	579
3. Postać świadczeń alimentacyjnych	579
§ 3. RODZAJE I KOLEJNOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ ALIMENTACYJNYCH	579
1. Rodzaje więzi alimentacyjnych	579
2. Kolejność zobowiązań alimentacyjnych	580
3. Alimenty za okres przeszły: roszczenia regresowe	581
§ 4. STOSUNKI ALIMENTACYJNE MIĘDZY MAŁŻONKAMI PO ROZWODZIE, UNIEWAŻNIENIU MAŁŻEŃSTWA I ORZECZENIU SEPARACJI	582
1. Zasady powstania zobowiązania alimentacyjnego	582
2. Zakres i przesłanki zobowiązania alimentacyjnego	582
3. Obowiązek alimentacyjny po unieważnieniu małżeństwa i orzeczeniu separacji	583
§ 5. REALIZACJA ROSZCZEŃ ALIMENTACYJNYCH	583
1. Szczególne środki procesowe	583
2. Fundusz alimentacyjny	584
3. Przedawnienie	586
4. Zmiana lub uchylenie obowiązku alimentacyjnego	586
ROZDZIAŁ VI. OPIEKA I KURATELA	587
§ 1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OPIEKI I KURATELI	587
§ 2. OPIEKA NAD MAŁOLETNIM	588
1. Pojęcie i zasady opieki prawnej	588
2. Ustanowienie opieki	589
3. Ustanowienie opiekuna	589
4. Objęcie funkcji opiekuna	590
5. Treść i sprawowanie opieki	591
6. Ustanie opieki i wygaśnięcie funkcji opiekuna	592
§ 3. KURATELA	592
1. Ustanowienie kurateli i zasady jej wykonywania	592
2. Uchylenie kurateli; wygaśnięcie funkcji kuratora	593
3. Rodzaje kurateli	593